

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ

Кафедра психології

СИЛАБУС
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ВК 2.4.1. СОЦІАЛЬНА ПСИХІАТРІЯ ТА НАРКОЛОГІЯ
ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ**

денна та заочна форми навчання

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА
«ПСИХОЛОГІЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

Курс	II	
Семестр	4-й	
Вид контролю	1 іспит	
Кількість годин / кредитів	90 год. / 3 кредити	
з них:	А. Ф. Н.	З. Ф. Н.
<i>лекції</i>	–	20 год.
<i>практичні</i>	–	10 год.
<i>семінарські</i>	–	–
<i>індивідуальні завдання</i>	–	–
<i>самостійна робота</i>	–	60 год.
Викладач	Пріб Гліб Анатолійович д.мед.н., професор	
Email:	Glebk60@gmail.com	
Консультації	ВТ – 14 ⁰⁰ –16 ⁰⁰	

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теорія, принципи соціальної психіатрії та наркології, значення взаємозв'язку теоретичних і практичних знань соціальної психіатрії та наркології.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна «Соціальна психіатрія та наркологія» відповідно до структурно-логічної схеми дисциплін, передбачених навчальним планом підготовки аспіранта, викладається після вивчення дисциплін «Психологічний розвиток особистості», «Методологія гендерного підходу в психологічних дослідженнях», «Людина в соціумі: психологічні аспекти наукового пізнання» та передусє вивченню таких дисциплін, як: «Соціально-психологічний тренінг», «Методика викладання психологічних дисциплін».

Сформована система знань є необхідною для засвоєння змісту дисциплін: «Соціально-психологічний тренінг», «Методологія гендерного підходу в психологічних дослідженнях», «Методика викладання психологічних дисциплін» та ін.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у аспірантів системних знань, сучасних теоретичних положень та практичних навичок в галузі соціальної психіатрії та наркології, необхідних для співпраці з іншими фахівцями, що працюють у сфері охорони суспільного здоров'я.

Основні завдання вивчення дисципліни полягають в теоретичній та практичній підготовці студентів з питань:

- соціального значення психічного здоров'я та психічних розладів, а також вживання психоактивних речовин.
- уявлення про ознаки психічних розладів, підходи до їх класифікації та діагностики.
- загальних принципів медико-соціальної допомоги особам з психічними розладами та/або наркологічними проблемами, а також принципи взаємодії різних спеціалістів у процесі її надання.
- оцінки потреб у соціальній допомозі та її планування при роботі з особами, що мають психічні розлади та/або наркологічні проблеми.
- специфіки та загальних завдань соціальної психіатрії;
- принципи класифікації та діагностики психічних розладів.
- організація медичної та соціальної допомоги особам з психічними розладами;
- запобігання зловживанню психоактивними речовинами, як біопсихосоціальному явищу;
- соціальні механізми та наслідки вживання психоактивних речовин;
- принципи профілактики зловживання психоактивними речовинами.
- засади медико-соціальної реабілітації осіб, які зловживають психоактивними речовинами.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен набути такі компетентності:

Загальні компетентності

Інструментальні компетентності:

- здатність аналітично мислити, бути проникливим та об'єктивним, прагнути до наукових пошуків оптимальних рішень і творчої взаємодії із зацікавленими суб'єктами, групами, організаціями;
- здатність ефективно впливати на індивіда, соціальну групу;
- здатність знаходити своє місце в системі сучасних ринкових відносин, визначення такої сфери професійної діяльності, в якій найповніше можна використати професійний та творчий потенціал на користь як суспільним, так і власним інтересам;
- здатність до застосування нових технологій та інновацій в усіх сферах професійної діяльності;
- здатність до забезпечення ефективності психодіагностики, корекції та реабілітації окремих осіб, соціальних груп;
- навички до саморозвитку;
- розширення свого кругозору, підвищення професійної майстерності на основі самоосвіти.

Міжособистісні компетентності:

- здатність здійснювати комунікаційну діяльність;
- здатність до критики та самокритики;
- позитивне ставлення до несхожості та інших культур;
- здатність працювати у міжнародному середовищі;
- взаємодія (робота в команді).

Системні компетентності:

- здатність працювати самостійно і автономно;
- здатність діяти з позицій соціальної відповідальності, займати активну громадянську позицію;
- здатність займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості;
- здатність виконувати професійну діяльність у відповідності до стандартів якості;
- здатність до формування культури мислення, її сприйняття;
- здатність до навчання;
- здатність формувати нові ідеї (креативність)
- здатність адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності;
- уміння реалізовувати проект;
- здатність нести соціальну відповідальність за діяльність організації.

Фахові компетентності

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми студенти повинні

знати:

- знання особливостей психіатрії та наркології як найбільш соціальних медичних спеціальностей;
- знання етичних засад надання психіатричної і наркологічної допомоги та її законодавчі основи;
- знання основних проявів психічних розладів, включаючи хімічну залежність;
- знання принципів класифікації та діагностики психічних розладів;
- знання принципів організації психологічної та медико-соціальної допомоги особам з психічними розладами в Україні та за кордоном;
- знання основних форм і методів профілактики зловживання ПАР;
- знання принципів соціальної реабілітації осіб з психічними розладами, включаючи хімічну залежність.

вміти:

- вміння надавати психологічну допомогу особам з психічними розладами, включаючи хімічну залежність;
- вміння збирати інформацію про психологічні проблеми особи з психічними розладами, включаючи хімічну залежність;
- вміння оцінювати якість життя особи з психічними розладами;
- вміння планувати заходи профілактики зловживання ПАР у групах ризику;
- вміння визначати потреби в психологічній допомозі й планувати реабілітаційні заходи щодо осіб, які страждають на психічні розлади, включаючи хімічну залежність.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Підготовка студентів з курсу «Соціальна психіатрія та наркологія» потребує використання активних форм навчання, які наближують навчальний процес до реальних професійних ситуацій.

Для активізації процесу навчання студентів у ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ *на лекціях* чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

✓ *на практичних заняттях* запроваджуються різні навчальні технології: розгорнута бесіда, обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо;

✓ *самостійну роботу студента* викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин			
	заочна форма навчання			
	Усього	в тому числі		
Лекції		Практичні	СРС	
Змістовий модуль 1. Вступ до соціальної психіатрії				
<i>Тема 1.</i> Визначення та загальні поняття соціальної психіатрії	13	2	1	8
<i>Тема 2.</i> Загальна психопатологія	13	2	1	7
Разом за змістовим модулем 1	21	4	2	15
Змістовий модуль 2. Діагностика, лікування та реабілітація осіб, що страждають на психічні або поведінкові розлади				
<i>Тема 3.</i> Діагностика та класифікація психічних та поведінкових розладів	10	2	1	5
<i>Тема 4.</i> Медична та соціальна допомоги особам, що страждають на психічні або поведінкові розлади	10	2	1	5
<i>Тема 5.</i> Медико-соціальна реабілітації осіб, що страждають на психічні або поведінкові розлади	9	2	1	5
Разом за змістовим модулем 2	24	6	3	15
Змістовий модуль 3. Основи соціальної наркології				
<i>Тема 6.</i> Зловживання психоактивними речовинами як біопсихосоціальне явище поняття соціальної наркології	13	2	1	8
<i>Тема 7.</i> Соціальні та медичні наслідки вживання психоактивних речовин	12	2	1	7
Разом за змістовим модулем 3	21	4	2	15
Змістовий модуль 4. Медико-соціальна допомога особам, які зловживають психоактивними речовинами				
<i>Тема 8.</i> Профілактика зловживання психоактивними речовинами, міжнародні підходи	10	2	1	5
<i>Тема 9.</i> Національне та міжнародне законодавство у сфері психоактивних речовин	9	2	1	5
<i>Тема 10.</i> Засади медико-соціальної реабілітації осіб, які страждають на психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин	10	2	1	5
Разом за змістовим модулем 4	24	6	3	15
Усього годин:	90	20	10	60

Методи навчання

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування; опорних сигналів; опорних конспектів);
- практичні методи (вправи; практичні завдання; спостереження).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок студентів здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу і складається з двох етапів: поточного та підсумкового.

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на семінарських заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання домашніх завдань та розв'язання задач;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання індивідуального завдання.

Об'єктом підсумкового контролю знань студентів у формі іспиту є виконання усних та письмових завдань.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 50 балів, і рейтингу з атестації – 50 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота (заочна форма)										Підсумковий тест (іспит)	Сума	
Змістовний модуль 1		Модульна контрольна робота			Змістовний модуль 2			Модульна контрольна робота			50	100
6		9			6			9				
Т	Т	5	Т	Т	Т	5	Т	Т	Т	5		
1	2		3	4	5		6	7	8			
3		3			3			3				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

- 90-100 балів – **відмінно** (A, відмінно);
- 82-89 балів – **добре** (B, дуже добре);
- 75-81 балів – **добре** (C, добре);
- 68-74 балів – **задовільно** (D, задовільно);
- 61-67 балів – **задовільно** (E, достатньо);
- 35-60 балів – **незадовільно** (FX, з можливістю повторного складання);
- 1-34 балів – **незадовільно** (F, з обов'язковим повторним курсом).

Критерії оцінювання

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в робочій навчальній програмі дисципліни. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті.

Критерії оцінювання:

«ВІДМІННО» (А, 90-100 балів) – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% питань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

«ДОБРЕ» (В, 82-89 балів, дуже добре; С, 75-81 балів, добре) – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді не менш ніж на 75% питань, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

«ЗАДОВІЛЬНО» (D, 68-74 балів, задовільно; E, 61-67 балів, достатньо) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 61% питань, або на всі питання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача; при цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

«НЕЗАДОВІЛЬНО» (FX, 35-60 балів, незадовільно з можливістю повторного складання; F, 1-34 бали з обов'язковим повторним курсом) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі питання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань, загалом має поверхневе уявлення про основний навчальний матеріал, не може ним оперувати.

5. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Політика курсу полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

1. Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники закладу вищої освіти зобов'язані:

- 1) забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання;
- 2) дотримуватись норм педагогічної етики, моралі, поважати людську гідність майбутніх спеціалістів;
- 3) залучати здобувачів освіти до наукової діяльності;
- 4) дотримуватися в освітньому процесі академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти;
- 5) розвивати в осіб, які навчаються в Інституті, самостійність, ініціативу, творчі здібності;
- 6) дотримуватися законів України, статуту та Етичного Кодексу ІПК ДСЗУ, інших нормативно-правових актів.

2. Здобувачі вищої освіти, зобов'язані:

- 1) дотримуватися вимог законодавства, Статуту та правил внутрішнього розпорядку Інституту;
- 2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- 3) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
 - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
 - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи, вирішувати задачі та тестові завдання;
 - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
 - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій, розрахунків згідно з темою заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
 - складати згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;

4) дотримуватись академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Інституту.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Пріб Г.А. Соціальна психіатрія і наркологія: Навчальний посібник. – К.: ІПК ДСЗУ, – 2016. – 255 с.
2. Войтенко Р. М. Социальная психиатрия с основами медикосоциальной экспертизы и реабилитологии: Руководство для врачей и клинических психологов. - СПб., 2011. — с. 192.
3. Пріб Г. А. Медико-соціальна експертиза життєдіяльності у психічно хворих. Монографія. – Київ, 2012. – 380 с.
4. Сонник Г.Т., Напрєєнко О.К., Скрипніков А.М. Психіатрія і наркологія: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / За ред. О.К. Напрєєнка – 2-ге вид., перероб. і доповн. К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 422 с.
5. Діденко С.В. Клінічна психологія: Словник-довідник К.: Академвидав, 2012. – 320с.
6. МКБ-11 Международная классификация болезней 11-й пересмотр - Глобальный стандарт для диагностической медицинской информации - 2019 - <https://icd.who.int/en>
7. Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. ; за ред. В.Л. Гавенка, В.С. Бітенського. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К. : ВСВ "Медицина", 2015. — 512 с.
8. Скрипніков А.М.? Л.В. Животовська, Л.А. Боднар, Г.Т. Сонник Психіатрія та наркологія. Навчально-методичний посібник – К.: Видавництво «Медицина», 2019.- 224с.
9. Животовська Л.В., А.М. Скрипніков, І.М. Скрипник, Ю.О. Фисун Клініка, неврологічні та соматичні ускладнення внаслідок вживання алкоголю. Навчальний посібник ТОВ «АСМІ», 2015. – 131с.
10. Герасименко Л.О., Р.І. Ісаков «Діагностичний процес у психіатрії» Навчально-методичний посібник, Полтава, «АСМІ», 2012 – 128с
11. Діагностичні критерії з DSM-V. - К., Абрис, 2016. – 272 с.
12. Наркотичні речовини та залежність від них: Посіб. – К.: Сфера, 2000. – 44 с.
13. Энтони В., Коэн М., Фаркас М. Психиатрическая реабилитация. – К.: Сфера, 2010. – 298 с.